

# ملک الشعراء بهار و مبارزه در راه صلح

محمد گلبن

۵۳۲

بخارا  
سال سیزدهم  
شماره ۷۶  
مرداد - شهریور  
۱۳۸۹

«جمعیت ایرانی هواداران صلح» در روز ۱۴ خرداد ۱۳۲۹ شمسی در تهران تشکیل شد و عده‌ای از استادان دانشگاه به عضویت این جمعیت درآمدند از جمله سیدعلی شایگان، دکتر حکمت، حائری‌زاده و تعدادی دیگر. پروانه بهار برای انتخاب پدرش به ریاست جمعیت هواداران صلح نوشته است:

«یک روز وقتی برای دیدن پدرم آمدم باغ و اطرافش را پر از جوانان دیدم از خودم پرسیدم چه خبر شده، بعد فهمیدم انجمن طرفداران صلح از پدرم خواهش کردند که ریاست این انجمن را قبول کند. پدرم که عاشق آزادی بود و در سخت‌ترین شرایط از مبارزه با استبداد باز نمی‌ایستاد، درخواست جوانان را قبول کرد و ریاست جمعیت طرفداران صلح را پذیرفت. پدرم از جنگ متنفر بود و در تمام لحظات زندگی‌اش توقف و سکوت را جایز نمی‌دانست.»<sup>۱</sup>

در سالنامه توده سال ۱۳۴۹، ص ۱۹۷ آمده که ۱۴ خرداد ۱۳۲۹ ش «جمعیت ایرانی هواداران صلح تشکیل گردید و ملک الشعراء بهار شاعر و ادیب و سیاستمدار معروف ایران در رأس آن قرار داشت. وی با وجود بیماری تا پایان عمر مجدانه از امر صلح دفاع کرد. جمعیت ایرانی هواداران صلح از پشتیبانی همه سازمان‌های دمکراتیک و مترقی ایران برخوردار بود.» بعد از آنکه «جمعیت ایرانی هواداران صلح» تشکیل گردید نخستین مجمع عمومی خود را به این شرح تشکیل داد:

۱. مرغ سحر، چاپ اول، نشر شهاب ناقد، ۱۳۸۲ ش ص ۱۴۱-۱۴۲



• محمدتقی بهار

«جمعیت ایرانی هواداران صلح» در ساعت ۱۰ صبح روز جمعه ۱۹ آبان ۱۳۲۹ شمسی اولین مجمع عمومی خود را در تهران در باغی که ملک الشعراء بهار در آن به سر می برد، تشکیل داد. هواداران صلح با حضور تقریباً همه اعضا در این مجمع گرد آمدند. اداره جلسه مجمع عمومی طبق اساسنامه با هیئت مدیره بود که عبارت بودند از آقایان ملک الشعراء بهار، حائری زاده، مهندس قاسمی، دکتر حکمت، محمد رشاد، احمد لنکرانی، دکتر سیدعلی شایگان، و محمود هرمز. اعضای مجمع عمومی در جای خود جلوس کردند و رسمیت جلسه را اعلام داشتند. (جناب آقای دکتر شایگان به علت مسافرت حضور نداشتند).

آقای هرمز، دبیر جمعیت، دستور جلسه و برنامه مذاکرات را به شرح زیر به اطلاع مجمع عمومی رسانید. برنامه مذاکرات طبق تصمیم هیئت مدیره مرکزی بدین شرح بود:

نطق افتتاحیه جناب آقای ملک الشعراء بهار، رئیس هیئت مدیره مرکزی

نطق جناب حائری زاده

گزارش مؤسسين جمعیت که به وسیله دبیر به عرض مجمع عمومی خواهد رسید.

پس از قرائت گزارش مزبور بحث در اطراف آن شروع می شود. هر کس می تواند نظریات خود را نسبت به آن و به طور کلی راجع به عملیات هیئت مدیره مرکزی و آخر الامر در این خصوص که گزارش را تائید می کند یا نه اظهار دارد.

بعد از خاتمه بحث درباره گزارش نسبت بدان اتخاذ رای خواهد شد و در این موقع ده دقیقه تنفس داده می شود. سپس انتخاب هیئت مدیره و بازرس ها به عمل خواهد آمد.

پس از اولین مجمع عمومی جمعیت ایرانی هواداران صلح اعلام شد که «آقای پروفیسور ژولیو کوری به ریاست شورای عالی صلح انتخاب شد»<sup>۱</sup> و نیز به طوری که از دومین کنگره صلح جهانی خبر می‌رسد جناب آقای ملک‌الشعراء بهار، رئیس جمعیت ایرانی هواداران صلح، به عضویت شورای عالی صلح جهانی انتخاب شده‌اند. ما این موفقیت را به ملت صلح‌جوی ایران تبریک می‌گوییم»<sup>۲</sup>

در قسمتی، پیام نوروزی استاد بهار را که خطاب به اعضاء و جوانان ایران و ایرانیان مرقوم داشته‌اند در زیر می‌خوانیم:

«جوانان ایران و ایرانیان جوان سال ۱۳۳۰ را با صلح آغاز می‌کنید و باید در راه صلح به پایان برسانید.

سال ۱۳۲۹ را با نگرانی شروع کردیم و با امیدواری به آخر رساندیم و امسال را که با امید شروع می‌نماییم، باید به پیروزی ختم کنیم. موفقیت ما در این راه متناسب است با فعالیت شما. هرچه فعالیت شما بیشتر و ثمربخش‌تر باشد، موفقیت ما قطعی‌تر و سریع‌تر خواهد بود.

دختران و پسران. فرزندان و نورچشمان اینک شما و صلح،

مادران و پدران و دبیران و استادان چشم‌امیدشان به شماست و نوباوگان و کودکان نگاه معصومانه‌شان به سوی شماست پس بکوشید تا در راه پیروزی صلح جامهٔ نیکنمایی و افتخار بیوشید.

پیروز باد صلح و سلام و درود بر صلح‌طلبان و آزادی‌خواهان.

ملک‌الشعراء بهار<sup>۳</sup>

۵۳۴

این پیام را که استاد بهار، رئیس جمعیت ایرانی هواداران صلح ایران، به مناسبت آغاز سال ۱۳۳۰ ش خطاب به هواداران صلح فرستاده یزدان‌بخش قهرمان، داماد استاد، در روز جمعه ۹ فروردین ۱۳۳۰ در میدان بهارستان ایراد کرده و متن آن در شماره ۲۴ روزنامهٔ مصلحت به چاپ رسیده است که ملاحظه می‌فرمائید.

بعد از اینکه استاد بهار از طرف ارگان رسمی جمعیت ایرانی هواداران صلح به ریاست این مجمع انتخاب شد ژان شاترون، مسئول سرویس تبلیغاتی جمعیت جهانی صلح، به وسیلهٔ نامه‌ای از استاد بهار می‌خواهد که مختصری از شرح احوال و یک قطعهٔ عکس خود را برای مرکز جمعیت ارسال بدارد که عین نامه و سواد آن را در زیر ملاحظه می‌فرمائید.

۱. روزنامه مصلحت، ارگان رسمی جمعیت ایرانی هواداران صلح، شماره ۱۶- (۱۴- آذر ۱۳۲۹ ش) ص ۱

۲. همان منبع

۳. پیام استاد بهار به مناسبت آغاز سال نو، در آستانهٔ سال ۱۳۳۰ ش، مصلحت، شماره ۲۴ ص ۸

CONSEIL MONDIAL  
DE LA PAIX

PRÉSIDENT : FRÉDÉRIC JOLIOT-CURIE

SECRETARIAT : 2, rue de l'Elyée — PARIS (8<sup>e</sup>)  
Téléphone : ANJOU 16-25

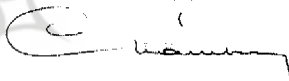
PARIS, le 11 Décembre 1950.

Monsieur,

En vue de répondre aux demandes que nous adressent de nombreux journaux et de nombreux Partisans de la Paix, nous vous aurions gré de nous faire parvenir, dès qu'il vous sera possible, quelques notes biographiques ainsi qu'une photographie.

En vous remerciant par avance, nous vous prions de croire à l'assurance de nos sentiments les meilleurs.

Le Service de Propagande  
Jean CHAINTRON



۵۳۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
رتال جامع علوم انسانی

جمعیت جهانی صلح  
مدیر انجمن: ف. ژولیو کوری  
دبیر خانه: پاریس، خیابان الیزه، شماره ۲، منطقه ۸

تلفن: ۱۶-۲۹ ANJOU

پاریس، ۱۱ دسامبر ۱۹۵۰.

جناب...

به منظور پاسخ به درخواست‌های روزنامه‌های متعدد و حامیان بی‌شمار صلح که برایمان ارسال می‌شوند، ممنون خواهیم شد که به محض اینکه برایتان مقدور بود، چند خطی بیوگرافی و نیز قطعه‌ای عکس برایمان ارسال نمایید. پیشاپیش مراتب تشکر را اعلام داشته و از شما استدعا داریم که بهترین احساسات ما را پذیرا باشید.

مسئول سرویس تبلیغاتی:

ژان شانترون

به دنبال نامه آقای ژان شاترون مسئول جمعیت جهانی صلح نامه‌ای از پاریس از ژان لافیت، دبیر کل شورا، برای استاد بهار می‌رسد که تأسف خود را به نظر استاد بهار رسانیده‌اند که استاد به علت بیماری سخت نتوانسته‌اند در کنگره جهانی صلح در برلن شرکت کنند.

جمعیت جهانی صلح

مدیر انجمن:

فد. ژولیکو - کوری

۲. محل گردهمایی:

پاریس، خیابان الیزه، شماره ۲، منطقه ۸

پاریس، ۶ مارس ۱۹۵۱.

پروفسور بهار.

عضو ایرانی انجمن صلح.

خیابان فردوسی.

تهران (ایران)

دوست عزیز:

نخستین نشست جمعیت جهانی صلح در برلن طی تاریخ ۲۱ الی ۲۶ فوریه با مشارکت ۱۰۷ عضو شورای جهانی، ۱۳۱ مهمان و ۲۳۸ نماینده ۵۰ کشور تشکیل شد. با توجه به درک دلایلی که مبین غیبت شماست، واقعاً متأسف شدیم که شما نتوانستید در این مناظرات که در حال حاضر اهمیتش بر شما پوشیده نیست شرکت نمایید. به دنبال این مناظرات و طی نشست روز یکشنبه ۲۵ فوریه، که به نمایندگی جناب استاد برنال تشکیل شد رأی شورا مبتنی بر فراخوانی پیرامون اتحاد قرار گرفته و شما متن نامه را ذیلاً مشاهده خواهید نمود.

به دلیل اهمیت خاص این سند، تمامی افراد عضو جمعیت جهانی و مهمانان حاضر تصمیم گرفتند که امضایشان را نیز ضمیمه نمایند. چاپ این امضاها به دنبال امضای رئیس انجمن، ژولیکو کوری، که موافقت خودشان را پای تلفن اعلام کرده بودند، صورت گرفته است. مطلع شدیم که شما هم بسیار مایلید نامتان ضمیمه گردد. لذا از شما استدعا داریم که متن فراخوان را که شما نیز امضا کرده اید بار دیگر برایمان بفرستید تا زمان رسیدن نامه استدعا داریم که شما دوست عزیز بهترین احساسات ما را پذیرا باشید.

برای جمعیت جهانی صلح

ژان لافیت

دبیر کل شورا

به دنبال نامه‌ای که در ۶ مارس ۱۹۵۱ میلادی آقای ژان لافیت ارسال داشته نامه دیگری در تاریخ ۷ آوریل ۱۹۵۱ میلادی ارسال داشته که: «از امروز فعالیت هر سازمانی که تحت عنوان جمعیت جهانی صلح در خاک فرانسه به فعالیت مشغول بوده ملغی گردیده»



CONSEIL MONDIAL DE LA PAIX  
 WORLD PEACE COUNCIL  
 ВСЕМИРНЫЙ СОВЕТ МИРА  
 CONSIGLIO MONDIALE DELLA PACE  
 CONSEJO MUNDIAL DE LA PAZ  
 世界和平理事會

PRESIDENT: F. JOLIOT-CURIE  
 SECRETARIAT GENERAL  
 2, RUE DE L'ELYSEE  
 PARIS (8<sup>e</sup>)

PARIS, le 7 avril 1951.

TELEPH. ANJOU 18-08-16-23  
 TELEGR. PAIXMONDE-PARIS  
 C.C.P. P. GUYOT-PARIS 712-60

BANQUE COMMERCIALE  
 DES PAYS DE L'EUROPE DU NORD  
 21, RUE DE L'ARCADE - PARIS - 8<sup>e</sup>  
 COMPT. N° 2850

Cher Ami

Nous avons reçu aujourd'hui notification d'un arrêté de M. Queuille, Président du Conseil des Ministres de France et Ministre de l'Intérieur, frappant de nullité le Comité du Congrès Mondial des Partisans de la Paix, dont le siège est à Paris, 2 rue de l'Elysées.

Cette mesure interdit en fait, à partir d'aujourd'hui, sur le territoire français, l'activité de tout organisme agissant au nom du Conseil Mondial de la Paix et nous vous en prions à toutes fins utiles.

Croyez, Chère Amie, à l'expression de nos sentiments les meilleurs.

Joan LASPIERE  
 Secrétaire général du Conseil Mondial  
 de la Paix.

۵۳۷

جمعیت جهانی صلح  
 رئیس انجمن: ف. ژولیو- کوری  
 دبیر خانه کل: پاریس، خیابان الیزه،  
 شماره ۲۱، منطقه ۸  
 بانک تجارت شعبه کشورهای اروپای  
 شمالی، پاریس، خیابان آرکاد شماره ۲۱  
 منطقه ۸ شماره حساب: ۲۲۸۸  
 پاریس، ۷ آوریل ۱۹۵۱.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

دوست عزیز

امروز ما اطلاعیه‌ای مبنی بر خبر دستگیری آقای کویی، رئیس شورای وزرای فرانسه و وزیر کشور، دریافت کردیم. این امر خط بطلانی است بر فعالیت اعضای کمیته جهانی صلح که مقر آن در پاریس، خیابان الیزه، شماره ۲ می‌باشد. از امروز، فعالیت هر سازمانی که تحت عنوان جمعیت جهانی صلح در خاک فرانسه به فعالیت مشغول بوده ملغی گردیده و ما شما را در جریان تمامی اهداف ثمر بخش این جمعیت خواهیم گذاشت. دوست عزیز بهترین احساسات ما را پذیرا باشید.

ژان لافیت

دبیر کل جمعیت جهانی صلح



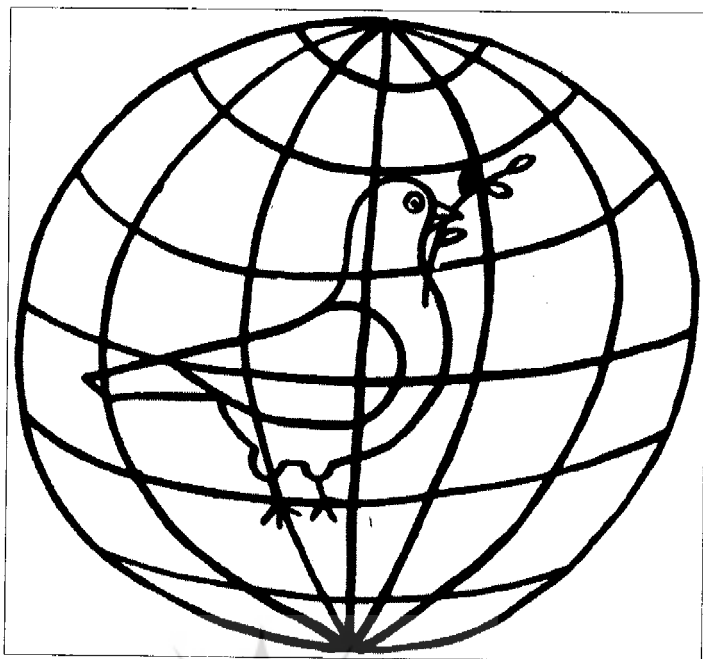
• ژلیو کوری



• ژان لافیت

در سر عنوان نامه‌هایی که از ژان لافیت از پاریس رسیده بود، آقای فردریک ژولیو کوری را به عنوان رئیس شورای جهانی صلح معرفی کرده: «ژولیو کوری در ۱۹ مارس ۱۹۰۰ میلادی در پاریس به دنیا آمده و در سال ۱۹۲۳ م تحصیلاتش را در مدرسه فیزیک و شیمی صنعتی شهر پاریس در رشته مهندسی به پایان رسانیده، در سال ۱۹۲۵ به دستکاری مادام کوری در انستیتیوی رادیوم انتخاب شده در سال ۱۹۲۷ م از دانشگاه پاریس لیسانسه علوم شده است. در سال ۱۹۳۰ تز دکترای علوم را گذرانیده و در سال ۱۹۳۲ به سمت دانشیار دانشکده علوم پاریس منصوب شده است و یک سال بعد به ریاست تحقیقات مرکز ملی مطالعات علمی رسیده. در همان سال که صاحب کرسی کنفرانس در سوربون شده بود، همراه زنش ایرن کوری به دریافت جایزه بین‌المللی نوبل نائل گشت. در سال ۱۹۳۷ به سمت استادی «کولژدوفرانس» و مدیر لابراتوار ترکیبات اتمی انتخاب شد. در سال ۱۹۴۳ در حالی که مخفیانه با قوای اشغالگر و عوامل آن نبرد می‌کند، به عضویت آکادمی علوم و آکادمی پزشکی انتخاب می‌گردد. بلافاصله پس از آزادی، در پاریس اداره مرکز تحقیقات علمی را به عهده می‌گیرد در سال ۱۹۴۶ از طرف دولت فرانسه به سمت کمسیر عالی انرژی اتمی تعیین می‌شود و به همان سمت در سازمان ملل در نیویورک شرکت می‌کند. دو نامه مهم این نوشته از ژان لافیت JEAN LAFFITTE است. او دبیرکل شورای جهانی صلح بود و شهرت جهانی داشت. برای اینکه خوانندگان مجله بخارا با او آشنایی داشته باشند به جاست که شرح‌احوال او از نظرشان بگذرانیم:

ژان لافیت از نخستین سال‌های جوانی با فعالیت و پشتکار فراوان در مبارزات مختلف



• نشان جمعیت ایرانی هواداران صلح

طبقه کارگر پاریس و همچنین در اقدام دسته‌جمعی برای دفاع از صلح شرکت جست در سال ۱۹۳۲ عضویت «نهضت جهانی مبارزه با جنگ درمی‌آید این نهضت در آن زمان به ابتکار هانری باربوس و رومن زولان تشکیل شده بود.

ژان لافیت در سال ۱۹۳۹ به خدمت زیر پرچم زمان جنگ خوانده می‌شود در ژوئن ۱۹۴۰ به دست آنها اسیر می‌گردد و در نوامبر همان سال از زندان فرار می‌کند و در صف مبارزه پنهانی با اشغالگر، مقام خود را آنچنان که در خورش بود به دست می‌آورد. تا ماه مه ۱۹۴۲ به فعالیت و نبرد مخفیانه خود ادامه می‌دهد و در این تاریخ به دست پلیس فرانسه دستگیر و پلیس فوراً او را تحویل گشتاپو می‌دهد.

ژان لافیت تا مارس ۱۹۴۲ در چنگال گشتاپوست سپس او را به بازداشتگاه اسیران «مونهوژن» فرستادند و از آنجا پس از چندی به اردوگاه «ایسی» تبعیدش کردند. ژان لافیت در پایان دومین جنگ جهانی به دریافت مدال نهضت مقاومت و عالی‌ترین نشان‌های رسمی دولت فرانسه لژیون دونور نایل آمد.

در بازگشت از اسارت نخستین کتاب خود را تحت عنوان «آنها که زنده‌اند» و پس از آن کتاب دومی به نام «ما برای چیدن گل برفی باز می‌گردیم»<sup>۱</sup> را نوشت. آخرین کتابی که از او منتشر شد، داستانی است به نام «رزفرانس» که به زنان مبارز فرانسوی تقدیم کرده است.

۱. این کتاب به نام دیگری نیز معروف است «ما برمی‌گردیم گل نسرين بچينيم» این کتاب بارها در ایران ترجمه و به چاپ رسیده است. م- گ-